

Projecten bibliotheekwerk in kleine kernen
Hulpmiddel 6
Model rapportage

Rapportage
van het onderzoeksproject Vernieuwing bibliotheekvoorziening Kern A
(model)

Organisatie
Naam opsteller
Datum

Inhoud

Inleiding en verantwoording

Samenvatting

- 1. Huidige bibliotheekvoorziening**
- 2. Toekomstige bibliotheekvoorziening: algemeen**
- 3. Toekomstige bibliotheekvoorziening: scenario 1: [soort voorziening]**
  - 3.1 Doelgroepen en doelbehoeften
  - 3.2 Functies
  - 3.3 Bereik
  - 3.4 Dienstverlening
  - 3.5 Faciliteiten
  - 3.6 Kosten
  - 3.7 Planning
- 4. Toekomstige bibliotheekvoorziening: scenario 2: [soort voorziening]**
  - 4.1 Doelgroepen en doelbehoeften
  - 4.2 Functies
  - 4.3 Bereik
  - 4.4 Dienstverlening
  - 4.5 Faciliteiten
  - 4.6 Kosten
  - 4.7 Planning
- 5. Advies**

Bijlagen:

1. Schematisch overzicht dienstverlening bibliotheekvoorziening Kern A
- 2a/b Bibliotheekvoorzieningen in kleine kernen: formules en modules [integrale kopie van de nieuwste versie van hulpmiddel 4]
3. Kostenindicatie

Inleiding en verantwoording

De leefbaarheid in kleine kernen wordt in hoge mate bepaald door hoe actief en gevarieerd de lokale sociale en culturele infrastructuur is en door de omvang en variatie van het voorzieningenniveau. Als onderdeel van de lokale infrastructuur levert het bibliotheekwerk een fundamentele bijdrage aan de leefbaarheid in kleine kernen.

Het openbare bibliotheekwerk biedt inwoners en instellingen in kleine kernen op professionele wijze toegang tot diensten op het gebied van informatie, cultuur, educatie, leesbevordering en maatschappelijke ontwikkeling die in het netwerk van openbare bibliotheken ontwikkeld worden. Zij richt zich hierbij hoofdzakelijk op de inwoners die sterk aan de kern gebonden zijn en werkt samen met partners die voor het realiseren van de dienstverlening van belang zijn.

Hiermee draagt het bibliotheekwerk bij aan de leefbaarheid in kleine kernen.

Succesbepalende factor bij de uitvoering van de hierboven geformuleerde missie is dat de dienstverlening van bibliotheekvoorzieningen in kleine kernen nauw aansluit bij:

- de behoefte van de lokale inwoners (m.n. de sterk aan de kern gebonden inwoners) en instellingen.
- de andere lokaal aanwezige voorzieningen, fysiek en/of inhoudelijk, ten einde elkaar onderling te versterken.
- het professionele lokale, regionale en landelijke netwerk van bibliotheken.

In kern A komt de bibliotheekvoorziening in aanmerking voor versterking om in staat te zijn de bovenbeschreven rol te kunnen (blijven) vervullen. In opdracht [of met goedkeuring] van de Gemeente Z en met subsidie van de Provincie Zuid-Holland is onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de bibliotheekvoorziening in Kern A te versterken. In dit rapport worden enkele daartoe ontworpen scenario's beschreven, voorzien van een kostenindicatie.

De scenario's zijn tot stand gekomen in nauw overleg met vertegenwoordigers uit de gemeenschap van Kern A. Als leden van een klantenpanel hebben zij de scenario's mede vormgegeven. In het klantenpanel hadden de volgende personen zitting:

-
-
-
-
-

Dit rapport is ter kennisneming ook naar deze personen verzonden.

Het onderzoek is uitgevoerd door .... [naam persoon] van ....[naam organisatie], met ondersteuning van .... [naam persoon] van ....[naam organisatie].

Samenvatting

Bevat:

- korte beschrijving knelpunten huidige situatie
- uitgangspunten toekomstige situatie
- korte beschrijving toekomstscenario's met aanduiding voorkeur

1. Huidige bibliotheekvoorziening

De huidige bibliotheekvoorziening in Kern A wordt gevormd door.....

Een analyse van sterkten en zwakten en kansen en bedreigingen levert het volgende beeld op:

Sterkten

-
-

Zwakten

-
-

Kansen

-
-

Bedreigingen

-
-

Conclusie

Op basis van het bovenstaande is de conclusie dat .....

2. Toekomstige bibliotheekvoorziening: algemeen

Een belangrijk uitgangspunt bij de vormgeving van het toekomstige bibliotheekwerk in Kern A is dat er keuzes moeten worden gemaakt ten aanzien van doelgroepen, doelbehoeften en functies. Voor het realiseren van een breed aanbod voor een breed publiek is er simpelweg te weinig geld. Met beperkte middelen kunnen we ons beter concentreren op een beperkt aantal diensten dat voorziet in een beperkt aantal behoeften van een beperkt aantal doelgroepen. Op deze manier is het leveren van kwaliteit ook betaalbaar voor kleine gemeenten.

Andere uitgangspunten die bij de opzet van de scenario's zijn gehanteerd zijn:

- De voorgestelde voorzieningen maken deel uit van het netwerk van openbare bibliotheken en geven gebruikers toegang tot alle diensten die binnen dit netwerk beschikbaar zijn of worden door dit netwerk professioneel ondersteund.
- De voorgestelde voorzieningen maken deel uit van het lokale netwerk van voorzieningen, waaronder scholen en zorginstellingen.
- Er wordt gebruik gemaakt van moderne (informatie)technologie.

Aanbevolen wordt om de dienstverlening van het bibliotheekwerk in Kern A modulair op te bouwen. Een module is een combinatie van een één of enkele diensten die voorzien in één of enkele behoeften van één of enkele doelgroepen. Bepaalde combinaties van modules vormen een zogenaamde formule, de fysieke verschijningsvorm van bibliotheekwerk. Het geheel van formules en modules is beschreven in bijlage 2a/b.

3. Toekomstige bibliotheekvoorziening: scenario 1: [soort voorziening]

3.1 Doelgroepen en doelbehoeften

[Voorbeeldtekst:]

In eerste instantie wordt gekozen voor de volgende doelgroepen:

- kinderen tot en met 12 jaar
- ouders van kinderen tot en met 12 jaar
- senioren vanaf .. jaar.

De doelgroepen waarvoor in eerste instantie is gekozen zijn het minst mobiel en daardoor het sterkst aangewezen op lokale voorzieningen. Andere bevolkingsgroepen zijn in staat om van bibliotheken in de omgeving gebruik te maken. Veel jongeren uit Gemeente Z gaan bijvoorbeeld in plaats L naar het voortgezet onderwijs en bezoeken de bibliotheek aldaar. De immobiliteit van ouders van jonge kinderen is vooral een kwestie van een gebrek aan tijd. De drukke ouders kan veel tijd worden bespaard als voorzieningen dicht in de buurt zijn.

Het is niet zo dat de toekomstige bibliotheekvoorziening in Kern A de andere, mobiele bevolkingsgroepen volledig negeert. De bibliotheek dient namelijk voor *iedereen* de toegangspoort te zijn tot alle verkrijgbare informatie. Iedere inwoner van Kern A zal dan ook in staat worden gesteld via de bibliotheek elk mogelijk medium te verkrijgen en een antwoord te krijgen op elke mogelijke vraag. Als onderdeel van het regionale, provinciale en landelijke netwerk van bibliotheken kan deze dienstverlening door de bibliotheek in Kern A worden geboden.

Van de gekozen individuele doelgroepen zal de bibliotheek zich niet op alle behoeften op het gebied van ontspanning en informatie door middel van – met name – schriftelijke media richten. Ten aanzien van de informatieve behoeften van ouders en ouderen maakt de bibliotheek duidelijke keuzes voor de behoeftegebieden 'vrijtijdsbesteding' (hobby, reizen etc.) en 'praktische informatie voor het dagelijkse leven' (voeding & gezondheid, opvoeding, financiële en juridische zaken etc.). Dit betekent dat de bibliotheek niet of nauwelijks zal aanschaffen op de behoeftegebieden 'werk', 'studie', 'algemene ontwikkeling' en 'cultuur'. Maar alle informatie op deze gebieden is wel *via* de bibliotheek aan te vragen.

Naast individuele doelgroepen bedienen bibliotheken ook institutionele doelgroepen. In Kern A kiest de projectgroep voor:

- peuterspeelzaal .....
- basisschool .....
- zorginstelling .....
- .....

Deze instellingen sluiten het best aan bij de gekozen individuele doelgroepen. Door een nauwe samenwerking kunnen de bibliotheek en de genoemde instellingen gezamenlijk hun overeenkomstige doelstellingen nastreven. Samenwerking met instellingen is een effectieve manier om individuele personen (m.n. kinderen) te bereiken.

3.2 Functies

[Voorbeeldtekst:]

De toekomstige bibliotheekvoorziening wil een belangrijke bijdrage leveren aan:

- bevorderen van het lezen ten behoeve van onder meer taalontwikkeling, inbeeldingskracht en daarmee respect voor andere mensen, culturen en inzichten, alsmede cultuurparticipatie en een zinvolle vrijetijdsbesteding
- vormen van geïnformeerde en informatievaardige burgers, die weten hoe en waar zij benodigde informatie moeten zoeken ten behoeve van het kunnen functioneren in het dagelijkse leven en de democratie
- cohesie binnen de gemeenschap van Kern A door het bieden van ontmoetingsplaatsen
- actief houden van senioren.

Aangezien er raakvlakken zijn met andere gemeentelijke beleidsterreinen biedt de bibliotheek de gemeente mogelijkheden de bibliotheek ook voor het behalen van doelen op die terreinen in te zetten.

3.3 Bereik

[Voorbeeldtekst:]

De toekomstige bibliotheekvoorziening moet leiden tot een toename van het gebruik onder de gekozen doelgroepen. Het doel is om binnen drie jaar na de realisatie van de vernieuwing ..% van de totale bevolking van Kern A als lid binnen te halen.

Benadrukt moet worden dat het er om gaat dat met de nieuwe bibliotheekvoorzieningen vooral onder de *bedoelde* bevolkingsgroepen hoge ledenpercentages worden bereikt. Daarnaast zullen er ook mensen uit andere leeftijdsgroepen gebruik maken van de bibliotheek, ook al behoren zij niet tot een doelgroep.

3.4 Dienstverlening

Soort voorziening

Zoals gezegd is het uitgangspunt dat de bibliotheekvoorziening in Kern A zich met een beperkt aantal diensten richt op een beperkt aantal behoeften van de gekozen doelgroepen. Deze combinaties van doelgroepen, behoeften en diensten komen samen in een aantal dienstverleningsmodules, die zijn ontworpen door de projectgroep Bibliotheekwerk in het landelijke gebied en door ProBiblio nader zijn uitgewerkt en aangevuld.

Op basis van deze dienstverleningsmodules is de dienstverlening van de bibliotheekvoorziening in Kern A samengesteld. De dienstverlening wordt in deze paragraaf beschreven, in paragraaf 3.5 wordt aangegeven wat er aan faciliteiten nodig is om de voorgestelde dienstverlening te kunnen bieden. In bijlage 1 kunt u in een schematisch overzicht zien welke dienstverlening wordt voorgesteld. In bijlage 2b worden de afzonderlijke dienstverleningsmodules nader beschreven.

In paragraaf 3.6 is een kostenindicatie opgenomen, die in bijlage 3 wordt gespecificeerd. In paragraaf 3.7 staat een mogelijke planning van de realisatie van de nieuwe voorziening.

Als fysieke verschijningsvorm wordt in dit scenario gekozen voor de formule ..... De standaardbeschrijving van deze formule staat in bijlage 2a.

De gekozen doelgroepen: jonge kinderen en hun ouders, en senioren

[gekozen modules noemen en kort beschrijven]

De gehele bevolking

[gekozen modules noemen en kort beschrijven]

Instellingen

[gekozen modules noemen en kort beschrijven]

Virtuele dienstverlening

[gekozen onderdelen noemen en kort beschrijven]

3.5 Faciliteiten

Om de dienstverlening die wordt voorgesteld op een verantwoorde wijze te kunnen aanbieden zijn bepaalde faciliteiten nodig. Hieronder wordt aangegeven welke faciliteiten dat zijn.

Huisvesting en inrichting

Openingstijden

Personeel en organisatie

Collectie

Automatisering

Tarieven

Promotie en voorlichting

3.6 Kostenindicatie

De *geschatte* kosten van de bibliotheekvoorziening in de voorgestelde vorm bedragen:

Exploitatie

Kosten	€
Eigen inkomsten	€
Bijdrage van derden	€

Investeringskosten

Investeringskosten	€
Eigen inkomsten	€
Bijdrage van derden	€

Details staan in bijlage 3.

3.7 Planning

Voor de realisatie van de voorgestelde voorzieningen kan de onderstaande planning worden gehanteerd:

2006

-
-

2007

-
-

2008

-
-

4. Toekomstige bibliotheekvoorziening: scenario 2: [soort voorziening]

4.1 Doelgroepen en doelbehoeften

[Voorbeeldtekst:]

In eerste instantie wordt gekozen voor de volgende doelgroepen:

- kinderen tot en met 12 jaar
- ouders van kinderen tot en met 12 jaar
- senioren vanaf .. jaar.

De doelgroepen waarvoor in eerste instantie is gekozen zijn het minst mobiel en daardoor het sterkst aangewezen op lokale voorzieningen. Andere bevolkingsgroepen zijn in staat om van bibliotheken in de omgeving gebruik te maken. Veel jongeren uit Gemeente Z gaan bijvoorbeeld in plaats L naar het voortgezet onderwijs en bezoeken de bibliotheek aldaar. De immobiliteit van ouders van jonge kinderen is vooral een kwestie van een gebrek aan tijd. De drukke ouders kan veel tijd worden bespaard als voorzieningen dicht in de buurt zijn.

Het is niet zo dat de toekomstige bibliotheekvoorziening in Kern A de andere, mobiele bevolkingsgroepen volledig negeert. De bibliotheek dient namelijk voor *iedereen* de toegangspoort te zijn tot alle verkrijgbare informatie. Iedere inwoner van Kern A zal dan ook in staat worden gesteld via de bibliotheek elk mogelijk medium te verkrijgen en een antwoord te krijgen op elke mogelijke vraag. Als onderdeel van het regionale, provinciale en landelijke netwerk van bibliotheken kan deze dienstverlening door de bibliotheek in Kern A worden geboden.

Van de gekozen individuele doelgroepen zal de bibliotheek zich niet op alle behoeften op het gebied van ontspanning en informatie door middel van – met name – schriftelijke media richten. Ten aanzien van de informatieve behoeften van ouders en ouderen maakt de bibliotheek duidelijke keuzes voor de behoeftegebieden 'vrijtijdsbesteding' (hobby, reizen etc.) en 'praktische informatie voor het dagelijkse leven' (voeding & gezondheid, opvoeding, financiële en juridische zaken etc.). Dit betekent dat de bibliotheek niet of nauwelijks zal aanschaffen op de behoeftegebieden 'werk', 'studie', 'algemene ontwikkeling' en 'cultuur'. Maar alle informatie op deze gebieden is wel *via* de bibliotheek aan te vragen.

Naast individuele doelgroepen bedienen bibliotheken ook institutionele doelgroepen. In Kern A kiest de projectgroep voor:

- peuterspeelzaal .....
- basisschool .....
- zorginstelling .....
- .....

Deze instellingen sluiten het best aan bij de gekozen individuele doelgroepen. Door een nauwe samenwerking kunnen de bibliotheek en de genoemde instellingen gezamenlijk hun overeenkomstige doelstellingen nastreven. Samenwerking met instellingen is een effectieve manier om individuele personen (m.n. kinderen) te bereiken.

4.2 Functies

[Voorbeeldtekst:]

De toekomstige bibliotheekvoorziening wil een belangrijke bijdrage leveren aan:

- bevorderen van het lezen ten behoeve van onder meer taalontwikkeling, inbeeldingskracht en daarmee respect voor andere mensen, culturen en inzichten, alsmede cultuurparticipatie en een zinvolle vrijetijdsbesteding
- vormen van geïnformeerde en informatievaardige burgers, die weten hoe en waar zij benodigde informatie moeten zoeken ten behoeve van het kunnen functioneren in het dagelijkse leven en de democratie
- cohesie binnen de gemeenschap van Kern A door het bieden van ontmoetingsplaatsen
- actief houden van senioren.

Aangezien er raakvlakken zijn met andere gemeentelijke beleidsterreinen biedt de bibliotheek de gemeente mogelijkheden de bibliotheek ook voor het behalen van doelen op die terreinen in te zetten.

4.3 Bereik

[Voorbeeldtekst:]

De toekomstige bibliotheekvoorziening moet leiden tot een toename van het gebruik onder de gekozen doelgroepen. Het doel is om binnen drie jaar na de realisatie van de vernieuwing ..% van de totale bevolking van Kern A als lid binnen te halen.

Benadrukt moet worden dat het er om gaat dat met de nieuwe bibliotheekvoorzieningen vooral onder de *bedoelde* bevolkingsgroepen hoge ledenpercentages worden bereikt.

Daarnaast zullen er ook mensen uit andere leeftijdsgroepen gebruik maken van de bibliotheek, ook al behoren zij niet tot een doelgroep.

4.4 Dienstverlening

Soort voorziening

Als fysieke verschijningsvorm wordt in dit scenario gekozen voor de formule .....

De standaardbeschrijving van deze formule staat in bijlage 2a.

De gekozen doelgroepen: jonge kinderen en hun ouders, en senioren

[gekozen modules noemen en kort beschrijven]

De gehele bevolking

[gekozen modules noemen en kort beschrijven]

Instellingen

[gekozen modules noemen en kort beschrijven]

Virtuele dienstverlening

[gekozen onderdelen noemen en kort beschrijven]

4.5 Faciliteiten

Om de dienstverlening die wordt voorgesteld op een verantwoorde wijze te kunnen aanbieden zijn bepaalde faciliteiten nodig. Hieronder wordt aangegeven welke faciliteiten dat zijn.

Huisvesting en inrichting

Openingstijden

Personeel en organisatie

Collectie

Automatisering

Tarieven

Promotie en voorlichting

4.6 Kostenindicatie

De *geschatte* kosten van de bibliotheekvoorziening in de voorgestelde vorm bedragen:

Exploitatie

Kosten	€
Eigen inkomsten	€
Bijdrage van derden	€

Investeringskosten

Investeringskosten	€
Eigen inkomsten	€
Bijdrage van derden	€

Details staan in bijlage 3.

4.7 Planning

Voor de realisatie van de voorgestelde voorzieningen kan de onderstaande planning worden gehanteerd:

2006

-
-

2007

-
-

2008

-
-

5. Advies

Bevat: vergelijking voor- en nadelen van de voorgestelde scenario's en beargumenteerde uitspraak voor een voorkeur van één van de scenario's.